

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ט' טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות כט.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן רפ"ד עד סעיף ה'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 124 סימן רפ"ד.
מוסר: תחילת פרק י"ב עד פרק י"ב עוד אמרתי דבר.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ב משנה ב עד משנה ד 'ואל תאמר'.

עניינא דיומא - עשרה בטבת

האם צריך לחנך את הילדים לצום ולהתאבל בתעניות ציבור?

במאכלים מיותרים או מיוחדים;
ויש שכתב שאין נוהגים לדקדק בכך, אלא מאכלים אותם כדרכם; ויש שכתב
שבזמננו אין ילדים שיש בהם דעת להתאבל.
[משנ"ב תקנ, ה, וביה"ל א, ד"ה הכל; ביאורים ומוספים 'דרשו', 14-13]

בנים עד גיל שלש עשרה ובנות עד גיל שתיים עשרה פטורים מלצום בתשעה
באב, שבעה עשר בתמוז, צום גדליה ועשרה בטבת.
אומנם, ילדים שיש בהם דעת להתאבל עם הציבור באבילות שבימים אלו,
ראוי לחנכם שלא יאכלו אלא כדי צורכם במאכלים פשוטים, ולא יתענגו

הדף היומי בהלכה

האם ניתן לקרוא את ההפטרה לפני קריאת התורה?

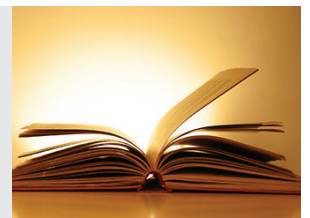

ולאחריה, אחת לפני ההפטרה, וארבע לאחריה - כנגד שבעת העולים לתורה.
ועוד תיקנו, שאסור לקרוא בציבור את ההפטרה בברכותיה ללא קריאת התורה
לפניה; ואף יחיד ששמע את ההפטרה ללא קריאת התורה, מוטב שישמענה
שנית לאחר שישמע קריאת התורה.
[שו"ע רפד, א, משנ"ב ב-ג, וביה"ל ד"ה אבל; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

תקנת הקריאה נביא לאחר קריאת התורה - 'הפטרה', מקורה במנהג
שנהגו בזמן שגזרו הגויים על ישראל שלא יקראו בתורה, והיו קוראים בנביא
עם שבע עליות כעין קריאת התורה; וגם לאחר שבטלה הגזרה, נותר מנהג
הקריאה בנביא במקומו.
ותיקנו שהעולה למפטיר יברך שבע ברכות - שתיים לפני הקריאה בתורה

הדף היומי בהלכה

האם יש עדיפות לקריאת הפטרה מתוך ספר נביאים שלם מודפס?

הנדפסת בחומש.
ויש שנהגו לקרוא בספר הכתוב על גבי קלף אשר מכיל את ההפטרות בלבד, ונחלקו
הפוסקים אם יש לספר זה עדיפות על פני ספר מודפס.
[משנ"ב רפד, א, ושעה"צ ב; ביאורים ומוספים דרשו, 2-1]

לדעת רוב הפוסקים אין חובה לקרוא את ההפטרה מתוך ספר הכתוב על גבי
קלף כדין ספר תורה ומגילות, וניתן לקרואה מתוך ספר מודפס; וכן מנהג רוב
ישראל. ואף אם הספר אינו מדויק לחלוטין בקרי ובכתיב, ניתן לקרוא מתוכו.
לדעת רבים מגדולי האחרונים עדיף לקרוא מתוך ספר נביאים שלם מודפס,
או תנ"ך שלם, כנהוג; אך יש אומרים שאין הבדל בין ספר שלם מודפס להפטרה

במקום שקוראים הפטרה מתוך קלף - האם צריך להמתין עד שיביאווהו?

ממקום אחר - יש אומרים שכדי למנוע 'טירחא דציבורא' יקראו מתוך ספר מודפס, ויש אומרים שבוודאי הציבור מוחלים על כך, ומתרצים להמתין כדי לקיים את מנהגם.

[משנ"ב רפד, א, ושעה"צ ז; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

כאמור, מנהג רוב ישראל לקרוא הפטרה מתוך ספר מודפס, אולם, יש מגדולי האחרונים שהנהיגו לקרוא מתוך ספר הכתוב על גבי קלף, וכן נוהגים כיום בקהילות רבות. וכתב המשנה ברורה שהנוהגים כן אשרי חלקם, כי יש פקפוקים הלכתיים בקריאה מתוך ספר מודפס.

ובמקום שנוהגים לקרוא מתוך קלף, ואירע שצריך להמתין עד שיביאווהו

הסיפור היומי

הלך השכן אל רבי ישועה זצ"ל וסיפר לו כי מדי יום שישי לאחר שהאברך מקבל את המלגה, הולך הוא וקונה מעדנים ומותרות לבני ביתו. הבטיח הרב לטפל בעניין

ליום השנה לפטירת הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל, מגדולי רבני תונים

ומרוב קנאה הלך אל רבי ישועה וסיפר לו כי האברך הולך מדי יום שישי לאחר שהוא מקבל את המלגה וקונה מעדנים ומותרות לבני ביתו. הודה לו הרב על המידע שמסר לו והבטיח לו שיטפל בעניין.

הגיע יום שישי, והרב נתן בידו של האברך הלמדן סך של שלושים ריאל! התפלא האברך ושאל: "כמדומה שהרב טעה ונתן לי שלושים במקום עשרים". "לא טעית", ענה לו רבי ישועה, "נודע לי שרוכש אתה מעדנים לילדיך לכבוד שבת, לכן העלתי לך את משכורתך, כדי לשמחם".

(שבת טיש)

הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל, מגדולי רבני תונים, נפטר לפני כמאה וחמישים שנה, ט' בטבת תר"כ, בהיותו בגיל תשעים ושבע. רבני הדור המליצו עליו כי נפטר ב"כתר פז" (כתר - תר"כ, פז - 97).

רבי ישועה החזיק כולל אברכים גדולי תורה, ומדי ערב שבת היה מעניק להם מלגה מכובדת להוצאות בני ביתם. אחד מבני הישיבה היה חריף ובקי בכל חדרי התורה והרב היה משתעשע עמו בדברי תורה, ומדי ערב שבת היה מעניק לו עשרים ריאל כדי שיוכל להתפרנס בכבוד ולעסוק בתורה מתוך מנוחת הנפש. בשכנותו של אברך זה גר אדם אחד שהיה מתייגע בעבודתו, ולא הצליח אף פעם להרויח סכום נכבד שכזה כמו ששכנו קיבל מדי שבוע. התקנא באברך,

פניני הפרשה

אחדים מהתלמידים ניסו לרמוז לעני שראש הישיבה ממהר מאד, אך הוא רמז להם להתרחק. לאחר שיחה בת עשר דקות התנצל רבי משה פיינשטיין, לחץ את ידי הקבצן ונכנס סוף סוף למכונת

בת עשר דקות התנצל רבי משה, לחץ את ידי הקבצן ונכנס סוף סוף למכונת. אחד התלמידים אזר עוז בנפשו ושאל את רבו מדוע לא הסתפק בנתינת הנדבה לעני, ובאמירה שהוא ממהר ואינו יכול להקדיש זמן לשיחה? השיבו רבי משה: "עליך להבין שהשיחה היתה חשובה לאדם זה הרבה יותר מאשר הכסף. מצוות הצדקה שלי כללה גם זאת, להראותו שאני מתעניין בדעותיו ושאינני כה עסוק מכדי להאזין לו".

הוסיף בנו של מרן, רבי דוד: "אבי חס על זמנו ומעולם לא בזבז דקה, אולם אם אדם עני או מודאג שפך לפניו שיחו, במשך שעה תמימה יכול היה אבי להקדיש לו מזמנו".

(גיליון 'סיפורי צדיקים' יוחי תשע"ו)

וַיִּנְחָם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לֶחֶם (בראשית נ כא)

ישיבת מועצת גדולי התורה שבה היה אמור מרן הגאון רבי משה פיינשטיין ז"ע להשתתף לראשונה כיושב ראש, נועדה להתקיים מיד בתום שיעורו ותפילת מנחה ב'תפארת ירושלים'.

מחוץ לכותלי הישיבה כבר המתינה לו מכונת, ועם תום תפילת מנחה הקיפוהו תלמידיו כדי ללוותו החוצה ללא עיכוב, מאחר וחברים אחרים של מועצת גדולי התורה כבר המתינו לו שם.

בעמדו להיכנס למכונת פנה אליו עני בבקשת צדקה, ורבי משה שלף מארנקו כמה מטבעות ונתנם למבקש. אך הלה טרם סיים ופתח בשיחה עם רבי משה, בעוד הנהג הממתין והתלמידים מאבדים את סבלנותם. אחדים מהם ניסו לרמוז לעני שרבי משה ממהר מאד, אך הוא רמז להם להתרחק. לאחר שיחה

סידורו של הרב שטיינמן, וכשהסטייפלער סירב לברך יהודי

הרב משה הרמן, עורך 'לקראת שבת' סוקר את התכנים, הרעיונות, הסיפורים והווארטים שיופיעו השבוע בעזרת ה' בעלון השבועי.

יושבי המקלט מאימת הפגזים, כפי שהעיד רבי גדליה משה מזוועה על צוק"ל, ובלשונו המיוחדת של הרב חנניה צ'ולק. נביא מעשה נפלא עם הילד מרדכי גיפטר, שאסף תמונות של גדולי ישראל וצרר אותן באלבום מיוחד, אך את המקום המיועד עבור התמונה האחרונה הותיר ריק ובמקומה הציב פתק עליו כתב: "מוטלה מוטלה, אם תלמד חזק, תזכה שתמונתך תופיע כאן", ואכן זכה לכך גאון וצדיק. עוד הבאנו השבוע, מעשה נורא עם רבי איסר זלמן מלצר צוק"ל, אשר חירף נפשו ויצא לשוחח בלימוד עם אחיינו רבי משה חברוני, בעוד עוצר שורר בחוצות ואימת מוות מוטלת על היוצא בלילה, רק כדי שלא לפגוע בכבוד התורה. כמו כן נביא את דברי הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א אשר שמע ממרן רבי יהודה צדקה, אודות שני הצדיקים אשר שמרו על שתיקה בחייהם, ולאחר הסתלקותם הפכו לראשי המדברים בכל מקום. גם פלפולי הלכה לא יחסרו השבוע בעז"ה, ונעסוק הפעם בהלכות קריאת התורה, בשאלה אם מותר להגיע לאמת דרך שקר, וכן נפלפל מעט בפרשת השבוע ובמסרים העולים ממנה. כל אלו ועוד, יופיעו בעז"ה בעלון 'לקראת שבת' השבוע, ועל כך אנו מודים לקב"ה שזיכה אותנו לזכות את הרבים, ולצוות הכותבים הנפלא שעושה עבודת קודש כדי שמדי שבוע נצא עם מוצר איכותי הראוי לעלות על שלחן מלכים, ומעשיר את שולחן השבת באלפי בתי ישראל.

"מטבע הדברים, הקדשנו גם השבוע פרק נכבד לשביבי זיכרון ממסכת חייו המופלאה של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן צוק"ל. הבאנו בין היתר עדויות מכלי ראשון כפי ששמענו מפיו של הרה"ג ר' יצחק רוזנגרטן שזכה לשמש בקודש, והוא מספר גם על הפעם בה ליווה אותו ראש הישיבה אל הדלת, ובכך הציל את חייו כשאירעה תקלה במטוס לרוסיה. נספר גם על הסידור הישן של ראש הישיבה, אותו העניק כלאחר יד לילד שרצה מזכרת, שבוע אחרי שסירב למכור אותו בעבור רבע מיליון דולרים. נביא גם ניצוצי אורה ממשנת חייו של רבינו הסטייפלער, שתמיד בירך יהודים שפנו אליו בחפץ לב, אך כשביקשו ממנו שיתפלל עבור יהודי כלשהו לעניין כזה או אחר, הוא הגיב בשלילה וטענתו בפיו: "תתפלל אתה על עצמך, מדוע חושב אתה שתפילתי שווה יותר". בין היתר נספר השבוע על מקרה שאירע כשהגאון רבי שריה דבליצקי רצה להתיר את נדרו את מרן החזון אי"ש, ואף זכה שהחזון איש יתיר את הנדר פעמיים, רק בגלל זהירותו המופלגת בכבוד הבריות. בנוסף נביא צרור של סיפורים קצרים ועובדות חיים ממרנא החפץ חיים הקדוש, ונספר על הפעם בה בירך בחורים רבים שייפטרו מחובת הגיוס לצבא, אך לאחד מהם אמר שיש לו שליחות, ושגם בצבא אפשר לפעול גדולות ונצורות למען ה' יתברך. נביא את סיפורה של המשוגעת הירושלמית, אשר הצילה בשבט לשונה את

קנין חכמה - פרקי אבות

הפושעים פרצו לביתו של ר' משה דייקמאן בארה"ב, קשרו אותו והכניסוהו לתוך שק גדול ואטום והחביאו אותו בתוך מרתף כלשהו והודיעו לבני משפחתו על סכום עתק הנדרש כדי לפדותו

בטל רצונך מפני רצונו (אבות כ ד)

לאחר שניצל, סיפר ר' משה מה עבר עליו באותן שעות קריטיות: "השק היה חשוך וחנוק", סיפר, והאוויר הלך ואזל. הייתה לי הרגשה כי רגעי ספורים, בעוד כמה דקות אבד את נשימתי ואנפח את נשמת. "העברתי מול עיני את חיי הארוכים, ופתאום חשבתי לעצמי: 'ריבונו של עולם, כמה גדול החסד שגמלת עמי כל חיי. ברוך ה'; כבר אינני איש צעיר, ואתה ברחמיך הרבים הענקת לי חיים טובים שאלו, באריכות ימים ושנים טובות, בבריאות. זכיתי לדור שממשיך את דרכי, כולם שומרי תורה ומצוות. זכיתי כל ימי להסתופף בצל צדיקים, זכיתי להיות מתמכך דאורייתא - לסייע לישיבה הקדושה 'בית אברהם' בירושלים עיר הקודש. ברוך ה' נתת לי כאלו חיים מאושרים - וכי מה יש לי לבוא כעת בטרוניה ח"ו על שאתה נוטל את נפשי. רבש"ע, אין לי שום טענות על הנהגתך עמי. מודה אני לפניך אלקי ואלקי אבותי על כל הטוב והחסד שעשית עמדי מאז ועד הנה... "כך חשבתי לעצמי", סיפר ר' משה, "ופתאום אירע הנס הבלתי צפוי. גוי אחד עבר בקרבת מקום והבחין בשק ובאדם הקשור בתוכו. מיד הזמין את המשטרה, שהובילה למקום וחילצה אותי, וקיבלתי את חיי במתנה".

בערוב ימיו של הרה"ח ר' משה דייקמאן ז"ל, מי שהיה נשיא ישיבת 'בית אברהם' סלונים בארה"ב והשקיע למענה במסירות נפש מכוחו ומממונו - הוא נחטף פעם על ידי קבוצת פושעים גויים שביקשו לקבל בעדו כופר בסכום הגון. היה זה באחד מימי אלול תשמ"א, כעשר שנים לפני פטירתו. הפושעים פרצו לביתו, קשרו אותו והכניסוהו לתוך שק גדול ואטום והובילוהו לשכונתם, שם החביאו אותו בתוך מרתף כלשהו והודיעו לבני משפחתו על סכום עתק הנדרש כדי לפדותו. על פי דרך הטבע לא היה קצה חוט של הצלה. הסכום היה דמיוני ומופרז, מיליונים רבים של דולרים. גם את מקום המחבוא לא היה דרך גלגול. בקרב בני משפחתו שררה בהלה עצומה. בארץ התקבלה הידיעה בפחד ובדאגה, והכל חששו לחייו. בהיכל הישיבה עמדו רבים ואמרו תהילים להצלתו של האיש הדגול העומד לימין הישיבה מראשית הווסדה במסירות בבלתי פוסקת. ה'נתיבות שלום' ז"ע שהיה אז במירון, היה נסער מאוד ואמר למקורביו כי לא יתכן שאדם שמתק כל כך בהחזקת הישיבה, יקרה לו דבר כזה, ובוודאי הזכות הגדולה תעמוד לו בשעה גורלית זו.

(ע"פ 'בנתיבות אבות')

המתח היה רב, כל בני הישיבה

צמו והתפללו... והתשובה שקיבלו היתה, שהממשלה באנגליה מסיקה שכנראה זה מוסד של 'מפגרים'... ואדרבא, ראש הישיבה הרב שניידר נטל על עצמו משימה קשה וכמעט בלי אפשרות, של הקמת מוסד שכזה לנערים כה רבים...

ויט שכמו לסבול (בראשית מט, טז)
מפרש רש"י: "עול תורה".

צריך ללמוד תורה, וזה מה שיציל את בני משפחתי". אמרו לו: "בזכות הצבא יפתחו לך שערי פרנסה. אנו נקדם אותך בכל המצטרך להתפתחות עסקית...", אבל גם על זה הם נענו על ידו בסירוב. החליטו המשכנעים לשנות את הנימה הידידותית ואיימו עליו: "אתה תגורש מלונדון עם כל משפחתך..." וגם כאן נתקלו בקיר אטום: "רק התורה..." כאן בא לעזרת בן הישיבה הראש האנגלי הגויי והמרובע... הם החליטו שבחור זה דעתו משובשת ושלחוהו מעל פניהם. הם קראו לבא בתור וניסו להצליח איתו, אבל גם הוא עשה כמעשה הראשון כנגד כל פיתוייהם ואימייהם.

ואז באו אנשי הוועדה לדבר מול כל בני הישיבה, ואחד מהם הקשה לעומתם: "מה יהיה אם כל העולם יהיה כמוכם, מי ישמור ומי יפרנס? ענו להם הבחורים שכבר היו דברים מעולם, שהיה עם שלם במדבר וירד להם מן שמיים..." הודיעו מהשלטון שהחלטה תימסר ביום ו'. המתח היה רב, כל בני הישיבה צמו והתפללו...

והתשובה שקיבלו היתה, שהממשלה מסיקה שכנראה זה מוסד של 'מפגרים'... ואדרבא, ראש הישיבה הרב שניידר הינו אישיות רצויה מאד באשר נטל על עצמו משימה קשה וכמעט בלי אפשרות, של הקמת מוסד שכזה לנערים כה רבים בגיל כזה ועם בעיה כזו... ואי לכך הם אף יקבלו תקציב מיוחד כמו למוסד לחולי נפש...

(הגאון רבי ישראל מנחם וינגרטן שליט"א ר"י משנת שלמה - ממקור ראשון)

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א סיפר בהזדמנות מסוימת, בתוך דרשת התעוררות שנשא בפני ציבור, מעשה שאירע בתקופת לימודיו בישיבתו של רבי משה שניידר בלונדון:

במלחמת העולם השנייה, כשלונדון היתה תחת התקפות הטילים הגרמניים, הוצא צו גיוס על הכל ובפרט על נתיני חוץ שמצאו מפלט בממלכה, ובהם בני הישיבה שבראשות הרב שניידר. אולם ראש הישיבה הכריז בהיכל בקול אש להבה מנהמת ליבו כי "אנו מגויסים לצבא ה' והתורה היא נחלתנו". והוסיף והלהיט כי "אם יאסרונו אנו נלמד בבתי הכלא".

כששמעו זאת השלטונות הוציאו עליו צו גירוש מלונדון, בחושבם כי הוא מסית את התלמידים ובלעדיהם הם יסכימו להתגייס. פנו הבחורים לעזרת עסקן מסויים, שהציע שיעשו פשרה ויגייסו רק חלק מהתלמידים וכיוצא בזה, ולכשהבינו שממנו לא תצמח הישועה נטשוהו, ואז הודיעו התלמידים לשלטונות שגם בלי הרב שניידר הם לא יתגייסו.

בתגובה הקימו השלטונות ועדה במטרה לשכנע את התלמידים להתגייס. הם קראו לבחור אחד והתחילו לנסות לשכנעו בכל הדרכים שיסכים להתגייס, וכך אמרו לו: "הוריק ובני משפחתך בסכנה מהמלחמה הזו, הרי נופלים טילים על הבתים שלכם... אוצו רוצו לצבא והצילו אותם..." אבל הבחור נותר בשלו: "אני

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

אברך הממונה לדווח למנהל הכולל
על שמירת הסדרים של האברכים כדי שיידע כמה
לשלם להם - האם אין בכך לשון הרע?

ציור: יואל וקסבורג

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

או שאר קרובים [-שמספרים להם דברים שיש בהם תועלת עבורם, כאמור], כי הם סבורים שוודאי לא ישקרו להם. אולם זו טעות גמורה, ואין חילוק בין קרובים אלו לשאר אנשים.

מה הדין אם-כן במשגיח כשרות, משגיח בישיבה וכיוצא בזה, שצריך לדווח לממונים עליו? האם מותר להם להאמין לדבריו? בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים בזה את דברי הפוסקים, שמוותר למי שמינהו [-המנהל או הרב] להאמין לדבריו לגבי קלקול שאירע, ואף שאינו אלא עד אחד, וזאת כיוון שמינוהו לכך, עיי"ש בביאור הדבר.

בהקשר לכך מובא נידון נוסף ב'ביאורים ומוספים' שם: משגיח בכולל הממונה לספר למנהל הכולל על שמירת הסדרים של האברכים כדי שיידע כמה לשלם להם - האם אין בכך לשון הרע? דעת הגר"ש הומינר, שאם הסדר הקבוע הוא שכל היעדרות גורעת מהמלגה, אין בכך לשון הרע, שהרי אין מגיע להם תשלום על שעות אלו, ואף האברכים בעצמם חייבים לדווח על כך. אולם אם הדבר תלוי בשיקול הדעת של המנהל, טוב שהמשגיח יחקור קודם מהי סיבת היעדרות, ואחר כך ישקול בדעתו איך ומה לומר למנהל, וצריך זהירות שלא להיכשל באיסור.

כידוע, ישנם אופנים שונים שבהם מעיקר הדין מותר לספר או לקבל לשון הרע ורכילות. אולם הרגיל בספר 'חפץ חיים' יודע עד כמה נדיר להגיע למציאות כזאת, שאכן יהיה מותר הלכה למעשה לספר ולקבל לשון הרע.

ההלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי 'חפץ חיים' (הלכות רכילות כלל ו סעיפים ה-ו) עוסקות בהיתר לקבל רכילות מאדם שנאמן עליו כשני עדים, בהתמלא מספר תנאים: א. שאין שום צד זכות ללמד על המסופר; ב. שיש בידעת הדבר תועלת להבא - כגון שמספר לו שפלוני רוצה להזיקו וכדו'; ג. שהמספר אומר ששמע זאת מפלוני בעצמו, ולא שמישהו אחר סיפר לו בשמו; ד. שהשומע מכיר היטב את טבע המספר שאינו משקר בשום אופן ואינו מגזים, והוא סומך עליו גם בשאר דברים כשני עדים המעידים בבית דין שאין אחריהם שום ספק.

אולם גם בהתמלא כל תנאים אלו, אומר החפץ חיים כי כל זה היה בזמן התלמוד; אך כיום, הסכמת הפוסקים שאין לאדם לומר שפלוני נאמן עליו כבי תרי, וממילא אפילו אם יושלמו כל הפרטים הנ"ל אסור להאמין לו אלא לחוש בלבד. החפץ חיים מציין כי רבים טועים בדבר זה, ואף שהם נזהרים מאיסורי לשון הרע - הם מתירים לעצמם להאמין למה שהם שומעים מאביהם או אמם

וירידוהו לשם, וראה שם שהחדרים שחורים מן העשן, והמשרתים שם ג"כ פניהם שחורים על ידי הקיטור והעשן

התורה - המנוע של הבריאה מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

יהרסו החומה שתחתיה, וכן משרתיה יגורשו משם. ומה היה סוף הדבר? שבתוך רגע נפלה כל הספינה ונטבעו כולם ביים. וכן הדבר הזה - כל קיום העולם, אפילו השמים וכל צבאם שהם יפים ומהודרים מאוד, כל קיומם כשנמצאו ישראל, אף שהם שזופים ושחורים, יושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועוסקים בתורה, ובלאו הכי היו כולם חוזרין לתוהו ובוהו, כי זוהי המכונה המקיימת כל העולם. וממילא מובן כמה צריך להיות זריז לקיים את התורה ולכבד את לומדיה אף שאינם עשירים, שהם עיקר העולם, וילמד גם בניו לכבד את לומדי התורה".

[חומת הדת, פרק יב]

"יש אנשים בלי דעת, שבעלי תורה עניים אינם חשובים בעיניהם כלל, אף שעוסקים בתורה. ושמעתי בשם גאון אחד שדבר זה דומה לשר אחד שנסע על הים בספינת הקיטור, יפה ומהודרה מאוד וקלת המרוץ באופן נעלה. ויען ויאמר לנערי הנצבים עליו: מי המסבב לריצתה כל כך? ויענהו: יש בתחתיתה עוד חדרים שניים ושלישיים ששם בוערת האש, ויש שם מכונה גדולה שעל ידי זה הולכת הספינה במהרה. ויאמר להם: אני רוצה לראות הדבר. וירידוהו לשם, וראה שם שהחדרים שחורים מן העשן, והמשרתים שם ג"כ פניהם שחורים על ידי הקיטור והעשן. ויען ויאמר: למרכבה מהודרה כזו, אין מן הכבוד שתחתיתה יהיו כתליה שחורים, וכן משרתיה, ועל כן אני גוזר שמיד

פרשת השבוע

כשראהו החזון איש אורו עיניו: "לייזרקה, לאן ברכת?", שאלו.
"רציתי לומר לך דבר מה ונעלמת". במר ליבו שב הבחור ופרץ
בבכי מחודש: "אינני מבין מה הרב רוצה ממני?" גמגם מתוך בכיו

המשפט התמוה של החזון איש לרבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל

הרב ישראל מאיר שושן

ארבע שעות עד לבני ברק. הוא שב ונכנס לביתו של גדול הדור. כשראהו החזון איש אורו עיניו ואמר לו: "לייזרקה, לאן ברכת? רציתי לומר לך דבר מה ונעלמת..." במר ליבו שב הבחור ופרץ בבכי מחודש: "אינני מבין מה הרב רוצה ממני?" גמגם מתוך הבכי.

"חלילה", מיהר החזון איש להרגיעו, "לא חשדתי בך לרגע, אני הרי מכיר אותך ויודע כי אתה צדיק וישר. רציתי להסביר לך דבר מה. כיצד נראה יהודי טוב? מתפלל בבית הכנסת שחרית, תפילת שמונה עשרה בכוונה, לאחר התפילה מגלגל היהודי את התפילין, ניגש לפרוכת ומנשק אותה, ושופך שיח לפני בורא עולם, מוסיף פרק תהילים שיזכה לסייעתא דשמיא בעבודה ובמהלך היום כולו. לפני צאתו מבית הכנסת הוא שב ומנשק את הפרוכת, וכביכול נפרד מרבש"ע ש'נשאר' בבית הכנסת עד לתפילת מנחה. הוא פונה לעסקיו, מדבר ומתנהג כמו סוחר, ואת הקב"ה ישוב לפגוש בצהריים בתפילת מנחה. מגיעה שעת מנחה, ושוב, הוא מתפלל מכל הלב, אך משאיר את הקב"ה בבית הכנסת עד תפילת ערבית, וחוזר חלילה".

ממשיך החזון איש בלהט: "זוהי אינה הדרך הנכונה בעבודת השם, יהודי חייב לקחת איתו את הרבנו של עולם עמו לכל מקום!

"כאשר הוא יוצא מבית הכנסת, נניח שהוא פונה לקנות נעליים. הוא מחפש נעל טובה, שתתאים למידת רגלו, שתהיה סחורה טובה. זמן רב יכול ללכת לאיבוד בחיפוש אחר הנעל המתאימה והמחיר הנח, יש צורך בסייעתא דשמיא. הוא נעצר ופונה בשפתו לרבינו של עולם, ומדבר איתו כדבר בן לפני אביו, הוא הרי הלך איתו לקנות את הנעליים. "אנא, רבש"ע, עזור לי, שאמצא במהירות נעל מתאימה, שהסחורה תהיה טובה והמחיר יהיה סביר, שהמוכר לא ירמה אותי וכו'..."

יהודי חייב להרגיל את עצמו לפנות לקונו בכל שעה משעות היממה ולא רק בזמן התפילות. אדם שחלילה, "משאיר" את הקב"ה רק לזמן התפילות, הוא חי ועובד את ה' כמצות אנשים מלומדה, הוא זה שיוירד לבסוף את הכיפה..." על כל צעד ושעל יהודי מחובר לאביו שבשמים, פונה אליו ומדבר איתו בשפתו. אם יש לו קשיים נסיונות - יש לו אל מי לפנות. רבים חושבים שלדבר עם הקב"ה זה רק מנהג ברסלב, אך הם טועים. מי שחי עם הקב"ה - פונה אליו ומדבר עמו בכל עת שנצרך לו.

מספרים על חסיד אחד שעמד ליד הרביה בזמן תפילת שמונה עשרה, והתבשם מתפילתו המיוחדת של רבו. לפני "יהי לרצון" שומע החסיד את הרביה מדבר בידיש: "ריבוננו של עולם, אוי, שהמשרתת לא תעזוב. שהמשרתת לא תעזוב..."

וַיִּבְרָךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכֹוּ אֲבֹתֵי לְפָנָי (בראשית מח, טו)
יעקב מברך את יוסף ומדגיש לו: אבותי הקדושים אברהם ויצחק הלכו תמיד לפני האלוקים. בכל פסיעה הם ראו את הריבונו של עולם.

בשולחן ערוך אורח חיים מובא מיד בסעיף הראשון, כיצד צריך היהודי לחיות. אומר הרמ"א: "שייטי ד' לנגדי תמיד. הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים. כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו הוא לבדו בביתו כשישבו ותנועותיו ועסקיו הוא לפני מלך גדול". כשאדם יושב מול מלך גדול, כל תנועה וכל דיבור שלו מחושב מראש, אך כאשר אדם נמצא בביתו, לא ליד מלך, הוא מתנהג באופן משוחרר יותר.

יהודי צריך לחיות 24 שעות עם בורא עולם ממולו. מבאר שם הגאון מוילנא: "מעלות הצדיקים שהולכים לפני אלוקים" - כמו שכתוב "איש צדיק תמים את האלוקים התהלך נח". נח שם תמיד את האלוקים במרכז חייו. וכן בחנוך: "ויתהלך חנוך את האלוקים" - חנוך היה חי עם בורא עולם. וכאמור באבות הקדושים "אשר התהלכו אבותי לפניו". ומסיים הגאון מוילנא: "זוהו כל מעלת הצדיקים!" - חיים עם בורא העולם.

רבי אלעזר צדוק טורצ'ין זצ"ל היה יהודי חשוב וצדיק שניהל את חיידי "תשב"ר" בבני ברק. הוא חיבר את הספר "שונה הלכות" בחברותא יחד עם מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א יבדלח"א.

בהיותו בחור למד בישיבת חברון, והיה מקורב מאוד לחזון איש. יום אחד הוא הגיע לחזון איש לדבר בלימוד כדרכו. כאשר נכנס לביתו של גדול הדור, אמר לו החזון איש: "לייזר, לייזר, אתה באמת חושב שאת הכיפה זורקים בפעם אחת? זהו תהליך איטי מאוד, שרק בסופו מורידים את הכיפה מן הראש". נבהל רבי אלעזר: האם הרב חושד בו שהוא הולך בדרכים עקלקלות, חלילה? אך אומץ לשאול אותו לכוונת דבריו לא היה לו.

שבור ומדוכדך יצא מביתו של הרב, כשמוחו עסוק כל הזמן בשאלה: "מה רוצה ממני החזון איש? למה ירמזון מילותיו?" ארבע שעות לקחה לו הדרך מבני ברק לירושלים, דרך תל אביב, וכל אותו הזמן הוא הוגה בדבריו של גדול הדור... כאשר שב לישיבה שאל אותו אחד החברים: "לייזר, למה נפלו פניך?" הבחור פרץ בבכי וסיפר לו את דבר המעשה. תמה החבר ושאל: "אם כך, מדוע מיהרת לצאת מביתו, למה לא שאלת את החזון איש לכוונת דבריו? שמע לדברי, שוב לביתו של הרב ובקש ממנו שיסביר לך ברורות למה ירמזון מילותיו..." התיישבו הדברים על ליבו של לייזר הבחור, והוא שב לאחוריו ונסע שוב

ריחפה על כל היישוב, אך בניסי ניסים ניצלנו והמלחמה הוכתרה בניצחון. לאחר המלחמה הגיעו מספר תלמידי חכמים לרב מבריסק בירושלים, וסיפרו לו על הנסים הגדולים שהיו. "מה נראה לכם?" שאל הרב, "בזכות מי היו לנו כאלו ניסים? האם בזכות מטוסי הקרב המשוכללים, או אולי בזכות הטנקים החזקים? מה פתאום! רבי ועלועל צ'צ'יק, רבי לייב פרידמן, הרב שמואל הומינר וצדיקים נוספים מירושלים ומכל הארץ שפכו נחלי דמעות בתפילה להצלת הארץ ויושביה, הם אלו שהצילו את ארץ ישראל!"

"כבוד הרב", שאל אחד הנאספים, "אז למה בכל זאת היו לנו גם פצועים והרוגים במלחמה?"

ענה הרב מבריסק בסיפור שהיה. לסבו, רבי חיים מבריסק בנו של ה"בית הלוי", היה אח עליו. גביר גדול לקח אותו כחתן לבתו, והבטיח נדוניה מכובדת לזוג הצעיר. בין האירוסין לחתונה חשש אביו, בעל ה"בית הלוי", שתזוח עליו דעתו של החתן על כך שקיבל שווער עשיר ונדוניה מפוארת, ואמר לו: "מיין טייער קינד, האם אתה חושב שקיבלת נדוניה כה גדולה בזכותך? דע לך שלא עבורך שילם השווער סכום כה גדול, אלא רק בגלל העובדה שרצה להשתדך איתך..."

"אם כך", ענה הבן בשנינות, "מדוע נתן המחותר רק סכום כזה. בשביל להיות מחותר של בעל ה'בית הלוי' היה עליו לשלם פי עשר!"

"אכן, אתה צודק", ענה הרב בחיך, "אך מה אפשר לעשות שאתה הוא החתן, לכך ירד סכום הנדוניה לעשירית מכדי שוויו..."

הפטיר הבריסקער רב: "אמנם מצד תפילותיהם של הצדיקים היה צריך להיות מצב שלא יהיה הרוג אחד, ושערה לא תיפול מראשו של אדם. אך מה אפשר לעשות, שהחילונים עם תחושת הכוח ועוצם ידי, גרמו בהתנהלותם המוטעית למצב בו היו גם הרוגים ופצועים. יודעים אנו באמונה שלמה שהנצחון לא מגיע עם החרב ולא עם המטוסים, אלא אך ורק עם תפילות, עם כוח של תפילה!! ליהודי יש את הכוח והעוז להתגונן מול כל הפגעים והמפריעים."

"האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו" - ה' יעזור שנזכה לחיות עם בורא עולם באמת, יום יום, שעה שעה, או אז נגיע למצב של "עוז וחדוה במקומו". כשיהודי חי עם הריבונו של עולם הוא הופך להיות המאושר באדם, "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" - זוהי מציאות עכשווית, כבר עכשיו הוא "ברוך".

החסיד הנרגש הבין שהרבי מדבר כנראה על המשרתים בשמים, שלא יעזבו את השמירה על כלל ישראל, ומיהר לספר לחבריו החסידים על מה שראה ושמע. ניגש חסיד נוסף לרבי ושאל: "ילמדנו רבנו, למה כוונת דברי הרבי שהמשרתת לא תעזוב, האם כוונתו היתה למשרתת של כנסת ישראל?"

"מה פתאום?! תמה הרבי. "הרבנית סיפרה לי אתמול שעוזרת הבית, המנקה ומסדרת, עומדת לעזוב, והיא רגילה כבר למשרתת הזאת שמכירה ויודעת את סדרי הבית. המשרתת העוזבת תביא משרתת אחרת, אך הרבנית מוטרדת מכך מאוד. התפללתי מעומק ליבי: 'ריבונו של עולם, תרחם עלינו, שהמשרתת לא תעזוב!'"

זוהי עבודת ה'. דוקא בדברים הקטנים ביותר - הקב"ה אתנו! עם כל וירוס קטן, או אפילו ציפורן שכואבת - פשוט לפנות אל מי שאמר והיה העולם: "ריבונו של עולם, כואב לי, אנא, קח ממני את הכאב!"

האימהות שוטפות כלים ומתפללות על הילדים, לא רק בשמונה עשרה. "ריבונו של עולם אתה אבא רחמן, אבא אוהב, אנא ממך, שהילד יחזור מן החיידר בריא ושלם."

כמה מאושרים אנו! יש לנו אב רחמן בשמים!

בפרשת השבוע פרשת ויחי, אומר יעקב ליוסף: "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי". יוסף בני הצדיק, אני רוצה לתת לך את העיר שכם שלקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי.

נשאלת השאלה - האם יעקב הוא זה שלקח את שכם בחרבו ובקשתו, הלא היו אלה שמעון ולוי שטבחו את כולם בחרב, ויעקב אף גער בהם: "עכרתם אותי להבאישיני... הוא לא היה מרוצה מן הסיפור, אבל התפלל עליהם. ומבאר אונקלוס: "בצלותי ובעויתי" - יעקב הוא זה שהתפלל להצלחתם.

אם כן, מי באמת לקח את העיר?

אומר רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל שבנובהרדוק היו אומרים: מכאן אנו לומדים שהעולם הזה הוא עולם של שקר. הכל חושבים שהמנצח הוא זה שמחזיק את הנשק ביד. אך האמת היא להיפך, מי שמתפלל - הוא זה שפועל את ההשתדלות האמיתית. החיילים הם רק רובוטים.

ידוע שבמלחמת סיני בשנת תש"ז היתה מלחמה נוראה בארץ ישראל. היה זה שנים ספורות לאחר קום המדינה, ואיבים מכל הכיוונים קמו עלינו לכלותנו. בתל אביב הכינו פארק שלם שיהיה בית קבורה ענק לכל החללים. סכנה נוראה